

УДК 347.6

JEL H21, K34, M41

DOI: 10.32782/2786-8273/2025-10-22

Шкромид Н.Я.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7170-2497>

Nadiia Shkromyda

Vasyl Stefanyk Carpathian National University

Лещук Г.В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1625-1536>

Halyna Leshchuk

Vasyl Stefanyk Carpathian National University

ПОДАТКОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ДЛЯ БІЗНЕСУ ТА АДАПТАЦІЯ ОБЛІКОВИХ СИСТЕМ

THE TAX SYSTEM OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW: CHALLENGES FOR BUSINESS AND ADAPTATION OF ACCOUNTING SYSTEMS

Анотація. У статті досліджено особливості функціонування податкової системи України в умовах воєнного стану та окреслено основні виклики для бізнесу. Проаналізовано трансформацію податкових надходжень до державного бюджету, законодавчі зміни у сфері оподаткування та їх вплив на підприємницьке середовище. Розкрито напрями державної підтримки бізнесу, зокрема запровадження податкових пільг, спрощених процедур і цифрових сервісів. Особливу увагу приділено проблемам адаптації облікових систем до воєнних реалій, включаючи ризики втрати активів, документів та зростання кіберзагроз. Визначено ключові завдання бухгалтерського обліку, пов'язані з забезпеченням прозорості, достовірності та безперервності звітності. Запропоновано напрями підвищення стійкості податкової та облікової системи, здатних підтримувати функціонування бізнесу і держави у кризових умовах та сприяти післявоєнному відновленню економіки.

Ключові слова: податки, податкова система, адміністрування, законодавство, облік податків, воєнний стан.

Abstract. Introduction. The full-scale invasion of Ukraine in 2022 created unprecedented challenges for the national economy and business sector, sharply reducing tax revenues and complicating the functioning of accounting systems. The problem addressed in this study concerns the ability of the Ukrainian tax system and accounting mechanisms to adapt under martial law, balancing the needs of national defense with the survival of enterprises. **Purpose.** The purpose of the article is to analyze transformations in Ukraine's taxation framework during wartime and to generalize directions for the adaptation of accounting systems to new legal and economic realities. **Methods.** The methodological basis of the research includes a systemic approach, comparative analysis of legislative acts, structural and dynamic analysis of state budget revenues, and synthesis of scientific views on wartime taxation and accounting practices. **Results.** The results reveal significant shifts in the structure of budget revenues, including the decline in tax shares offset by international assistance, as well as the temporary role of tax benefits and simplified procedures in supporting business resilience. Particular attention is devoted to accounting adaptation, including challenges of asset loss, relocation, staffing deficits, documentation risks, and growing cyber threats. The author proposes practical measures for improving accounting stability: strengthening digitalization, ensuring cybersecurity, applying international financial reporting standards, and enhancing transparency of reporting to maintain investor trust. **Conclusion.** The conclusions emphasize that flexible tax policy combined with reliable accounting systems is a prerequisite for sustaining business operations and state finances under crisis. Proposals include further development of e-administration, clear guidelines for accounting wartime transactions, and preparation of enterprises for post-war recovery. Overall, the study highlights the dual role of taxation as a fiscal stabilizer and of accounting as a tool for resilience, both essential for ensuring Ukraine's economic sustainability during and after the war.

Keywords: taxes, tax system, administration, legislation, tax accounting, martial law.

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року стало складним випробуванням для української держави, економіки та суспільства в цілому. Безпрецедентні руйнування інфраструктури, людські втрати, масова міграція та розрив

економічних зв'язків спричинили глибоку кризу, що вимагала негайної та ефективної реакції з боку держави. В умовах воєнного стану, коли пріоритетом є забезпечення обороноздатності країни та підтримка життєдіяльності суспільства, податкова система відіграє ключову

роль у мобілізації фінансових ресурсів, необхідних для функціонування держави. Актуальність дослідження податкової системи в умовах воєнного стану зумовлена її вирішальним значенням для забезпечення фінансової стабільності та стійкості держави. Війна спричинила не лише колосальні витрати на оборону, але й різке скорочення податкових надходжень внаслідок руйнування підприємств, зниження економічної активності та масової міграції. В цих умовах ефективна податкова політика стає критично важливою для забезпечення фінансування воєнних потреб, підтримки соціальних програм, з одного боку та стимулювання економічного відновлення з іншого. У таких умовах підприємства змушені не лише забезпечувати своє виживання, а й пристосовувати внутрішні процеси управління, зокрема облікові системи, до нових реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для підтримки вітчизняного бізнесу, що опинилися в складних умовах, Верховна Рада України прийняла низку законодавчих актів, якими внесені зміни щодо забезпечення функціонування українського бізнесу за умов воєнного стану [11–14].

В цей час сучасні науковці, практикуючі економісти та аналітики активно досліджують особливості податкової політики в умовах воєнного стану. Їхні роботи зосереджені на аналізі нових податкових змін, прийнятих з початку війни, та їхньому впливі на систему оподаткування в цілому. Так, Горин В. і ін. [3], Матвійчук Л. і Олійник Л. [8] досліджують податкову політику України в умовах воєнного часу, виокремлюючи реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. У свою чергу, Галабурда А. детально описав, як скасування митних платежів вплинуло на надходження податків до державного бюджету [1]. Дикань В. та Фролова Н. [4], досліджуючи напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час, пропонують мінімізацію фіскального тиску та спрощення ліцензійно-дозвільних процедур.

Необхідність адаптації бухгалтерського обліку до умов воєнного стану в Україні привернула увагу численних дослідників. Зокрема, Дутчак В. та Дутчак Р. проаналізували проблеми бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах воєнного стану, зокрема знищення бухгалтерських документів та втрату інформаційних систем обліку [5]. У свою чергу, Колісник О. та Приходько К. акцентували увагу на обліку основних засобів, у тому числі в частині обліку пошкодженого майна [6], а Патута М. і Шматковська Т. розглядали зміни у бухгалтерському обліку, пов'язані з мобілізацією та вилученням майна на потреби оборони [10]. Окрім того, Ловінська Л. та Коршикова Р. вивчали вплив воєнного стану на бухгалтерську звітність,

особливо з точки зору адаптації звітних процесів до змінюваного законодавства [7]. Проте, зважаючи на вагомий внесок зазначених авторів, постійні зміни у сфері бухгалтерського обліку, обумовлені тривалістю воєнного стану, створюють нові виклики та основу для подальших наукових досліджень у цій сфері.

Метою даної статті є аналіз змін у податковій системі України, спричинених воєнним станом, та узагальнення напрямів адаптації облікових систем до цих умов, а також виявлення ключових викликів, з якими стикаються підприємства в умовах нестабільного правового та економічного середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вплив війни на економіку України є багатограним та глибоким. Руйнування виробничих потужностей, логістичних ланцюгів та інфраструктури призвели до різкого скорочення ВВП, зростання безробіття та інфляції. Водночас, війна спричинила значні зміни у структурі економіки, зокрема, зростання ролі оборонної промисловості та волонтерського руху. У зв'язку із цим для забезпечення функціонування держави в умовах війни необхідно підтримувати стабільні надходження податків до бюджету, водночас надаючи підтримку вітчизняним підприємствам, які опинилися в особливо складній ситуації. Саме тому знайти баланс між цими елементами є надзвичайно складним завданням.

Податки та інші обов'язкові платежі, що надходять до державного бюджету, є основою його доходів. Оскільки податкові надходження складають значну частину бюджетних ресурсів, вони відіграють ключову роль у перерозподілі ВВП. Тому вкрай важливо ретельно аналізувати формування податкових надходжень і ефективно використовувати податкову політику для збільшення державних ресурсів, особливо в умовах війни.

Для визначення місця податкових надходжень у доходах Державного бюджету наведено табл. 1.

На основі даних табл. 1, можна стверджувати, що податкові надходження є основним джерелом фінансування Державного бюджету протягом декількох останніх років, навіть в період воєнного стану. Спостерігається тенденція до зменшення питомої ваги податкових надходжень до бюджету протягом аналізованого періоду, що пов'язано із зменшенням підприємницької активності в цілому, проте у 2024 році 50 % всіх надходжень до бюджету становлять саме податкові надходження. Це є досить позитивною ознакою та свідчить про активність бізнесу попри всі виклики, пов'язані з війною. Якщо аналізувати детально, то бачимо, що у 2022 і 2023 роках спад податкових надходжень був частково покритий за рахунок неподаткових (19,38 % і 36,11%) та інших, в т. ч. коштів від закордон-

Таблиця 1

Структура доходів Державного бюджету України за 2021–2024 роки

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	грн.	%	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Доходи, млн. грн.	1296852,9	100	1787395,6	100	2671998,0	100	3122713,4	100
Податкові надходження, млн. грн.	1107090,9	85,37	949764,4	53,14	1203544,1	45,04	1647189,6	52,75
Неподаткові надходження, млн. грн.	175358,0	13,52	346327,7	19,38	991601,7	36,11	974398,5	31,20
Інші надходження (в т.ч. кошти від закордонних країн і міжнародних організацій), млн. грн.	14404,0	1,11	491303,5	27,48	476852,2	18,85	501125,3	16,05

Джерело: узагальнено автором на основі [9]

них країн і міжнародних організацій (27,48 % і 18,85 %). У 2024 році ситуація кардинально не змінилася.

Для розуміння структури податкових надходжень до Державного бюджету України у 2024 році подано табл.2.

Податкові надходження, які в структурі державного бюджету за 2024 рік становлять майже 53 %, забезпечили наступні податки: податок на додану вартість з імпортованих товарів – 28,30 %; податок на доходи фізичних осіб – 19,80 %; податок на прибуток підприємств – 16,46 %; податок на додану вартість з вітчизняних товарів – 16,29 %; акцизний податок – 6,39 %; рентна плата – 3,18 і інші.

Для збереження стабільності податкової системи в воєнний час держава мусила шукати гнучкі принципи податкової політики. Так, з метою підтримки бізнесу, як ключового платника податків, було реалізовано програму переміщення виробництв у безпечні зони. Це дало змогу підприємствам з окупованих територій оперативно переїхати, не втрачаючи клієнтів і забезпечуючи збереження робочих місць та податкових надходжень. Податкова політика була спрямована на зниження податкового тиску, запровадження спеціальних стимулів для важливих секторів економіки та протидію податковим зловживанням.

Оперативне прийняття законодавчих змін у сфері оподаткування дозволило бізнесу адаптуватися до нових реалій, полегшити податковий тягар і забезпечити стійкість підприємств в умовах війни. Так, відповідно до Закону України від 03.03.2022 р. № 2118 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [13] були запроваджені податкові пільги та послаблені вимоги до звітності платників податків. Цим Законом було визначено особливості подання звітності та сплати податків в умовах воєнного часу, послаблено відповідальність платників при неможливості виконання податкових вимог за об'єктивних підстав, скасовано штрафи за несвоєчасну сплату податків та подання звітності. Зокрема, якщо платник податків не може вчасно виконати свої обов'язки, він звільняється від відповідальності, передбаченої Податковим кодексом України, до закінчення воєнного стану.

Прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного

стану» від 15.03.2022 р. № 2120 [12] до закінчення воєнного стану для підтримки бізнесу під час воєнного стану було запроваджено особливі умови оподаткування єдиним податком.

Таким чином, для підтримки вітчизняного бізнесу, що опинилися в складних умовах, було прийнято низку законодавчих змін. Ці зміни включали послаблення вимог до звітності та сплати податків, запровадження спрощеної системи оподаткування для окремих платників, а також вдосконалення системи адміністрування податкових зобов'язань за допомогою сучасних технологій та електронних систем. Ці ініціативи, разом із дерегуляцією бізнесу та зменшенням адміністративного тиску, допомогли платникам податків подолати економічний шок на початку війни та втриматися на плаву.

Тимчасові податкові пільги, введені на початку війни, були ефективними лише в короткостроковій перспективі і можливі за рахунок розширення статей інших надходжень, в тому числі коштів від закордонних країн і міжнародних організацій. Після того, як вони виконали свою функцію, уряд повернувся до постійної податкової політики. Так, Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період воєнного стану» від 30.06.2023 р. № 3219-IX було скасовано можливість сплати єдиного податку за ставкою 2% та частково скасовано мораторій на проведення перевірок [11]. Відновлено дію норм податкового законодавства щодо контролю за використанням РРО, як одного з ефективних методів контролю доходів суб'єктів підприємницької діяльності. Водночас, незважаючи на вимоги МВФ, податкові органи зосереджують свої перевірки на платниках, які за зовнішніми ознаками діяльності вважаються ризикованими. Також відновлено можливість застосування штрафних санкцій за порушення, виявлені під час таких перевірок.

Відновлення довоєнних податкових норм в Україні відбувалося паралельно з боротьбою проти секторів економіки, де активно застосовувалися схеми ухилення від сплати податків. Зокрема, за даними Д. Гетьманцева, вагомий фіскальний ефект забезпечила детінізація ринку грального бізнесу – якщо у 2021 році від його роботи бюджет отримав всього 0,2 млрд. грн., у 2022 році – 0,7 млрд. грн., то у 2023 році тільки від оподаткування гральної діяльності – 10 млрд. грн., ще додатково понад 2 млрд. грн. від плати за ліцензії.

Таблиця 2

Структури податкових надходжень до Державного бюджету України у 2024 році (млн. грн.)

Показники	Доходи	Питома вага, %
Податок на додану вартість з імпортованих товарів	466127,5	28,30
Податок на доходи фізичних осіб	326094,9	19,80
Податок на прибуток підприємств	271137,4	16,46
Податок на додану вартість з вітчизняних товарів	268327,9	16,29
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	105205,5	6,39
Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів	105200,9	6,39
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	52430,5	3,18
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	48279,3	2,93
Інші податки та збори	4328,2	0,26
Разом податкові надходження	1647189,6	100

Джерело: узагальнено автором на основі [9]

Таким чином, тільки за два роки фіскальна віддача від цього сегменту економічної діяльності зросла у понад 60 разів [2].

Станом на 2025 рік війна триває і сучасним підприємствам потрібно здійснювати свою діяльність вже без податкових пільг.

У період дії воєнного стану питання адаптації облікових систем до змін, зумовлених нестабільністю зовнішнього середовища, набуває особливої актуальності. В таких умовах стабільність облікових процесів є визначальним чинником для забезпечення ефективного функціонування суб'єктів господарювання.

Належна організація обліку сприяє формуванню обґрунтованих управлінських рішень, контролю за станом активів і зобов'язань, а також оперативному реагуванню на зовнішні виклики. У зв'язку з цим особливого значення набуває аналіз організаційних умов ведення обліку в період воєнного стану, з огляду на численні чинники, які безпосередньо впливають на стабільність функціонування облікових систем. Таким чином, можна виокремити основні труднощі, з якими стикаються підприємства (табл. 3).

У зв'язку з цими новими викликами для облікових систем, виникає потреба в організації обліку військово-технічної, фінансової та гуманітарної допомоги, а також витрат, зумовлених оборонними потребами. Відповідно, актуалізується необхідність застосування спеціальних нормативних актів. Так, у листі Міністерства фінансів України від 27 квітня 2022 року акцентується на чинності Порядку бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги, затвердженого ще у 1999 році. Відповідно до нього, отримана допомога відображається за дебетом рахунків обліку грошових коштів, запасів, товарів та іншого майна в кореспонденції з рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» [6].

У рамках воєнного стану держава має право вилучити майно юридичних осіб для потреб оборони. Водночас, така процедура передбачає обов'язкове відшкодування вартості вилученого майна у повному обсязі, що створює певні питання щодо відображення цих операцій в обліку. Зокрема, Озерова О. пропонує у разі примусового вилучення майна не списувати його з балансу підприємства, а створювати акт про його примусове відчуження, оскільки після завершення дії воєнного стану воно підлягає поверненню. Для точності обліку рекомендується створення додаткового субрахунку до рахунку 10 «Основні засоби» для обліку майна, вилученого державою [7]. Амортизація на таке майно нараховується в звичайному порядку. Після повернення майна у власність підприємства воно переноситься на основний рахунок обліку.

Що стосується добровільної передачі майна чи коштів на потреби Збройних Сил України, без подальшого їх відшкодування державою, то така операція не вважається реалізацією для цілей оподаткування. Водночас підприємство має право включити до витрат повну вартість переданого майна чи коштів [8], що також є важливою складовою адаптації облікової політики в умовах війни.

Наведені приклади показують лише деякі аспекти впливу воєнного стану на облікову систему. Насправді ж існує значно більше подій та обставин, які вимагають індивідуального підходу до змін в обліковій та податковій політиці кожного підприємства, залежно від його діяльності, структури та територіальних умов.

З урахуванням вищезазначених викликів ведення бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану, можна визначити основні завдання, які повинна вирішувати облікова система підприємства, щоб забезпечити її ефективність та відповідність новим реаліям:

Таблиця 3

Основні труднощі ведення бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану

№ з/п	Труднощі	Зміст проблеми
1.	Зміни у законодавстві та податковій політиці	Зміни в законодавчій та податковій політиці в умовах воєнного стану можуть бути швидкими та динамічними, охоплюючи введення нових податків, коригування ставок або запровадження спеціальних економічних заходів. У таких умовах важливо, щоб бухгалтери оперативно адаптували фінансовий облік і звітність до змінюваних вимог законодавства. Недотримання нових норм може призвести до юридичних санкцій, штрафів та фінансових втрат для підприємств
2.	Кадрові труднощі	Мобілізація працівників, евакуація або переміщення в безпечні регіони знижують кадровий потенціал підприємства, ускладнюючи ведення обліку. Частковим вирішенням є впровадження дистанційної роботи
3.	Релокаційні труднощі	Переміщення активів, персоналу та відновлення діяльності в новому регіоні супроводжуються значними витратами, які мають бути адекватно відображені в обліку. Переїзд спричиняє також перебудову організаційної структури
4.	Ризики втрати контролю над активами	Обмеження господарської діяльності через розташування активів у зонах бойових дій, фізична втрата або пошкодження активів через обстріли, знищення чи мародерство, вимагають проведення інвентаризації, оцінки втрат і коригування облікових підходів. Також необхідне розкриття інформації у звітності щодо обмежень безперервності діяльності та забезпечення належного оформлення вимушеної консервації активів
5.	Ризик втрати або пошкодження документації	Обмежений доступ до оригіналів первинних документів, зокрема у випадку зруйнованих офісів або перерваних каналів зв'язку з контрагентами, зумовлює необхідність використання систем електронного документообігу, що потребує адаптації існуючих облікових підходів до нових умов
6.	Збільшення кіберзагроз	Зростання рівня кіберзлочинності під час війни спричиняє ризики втрати конфіденційної інформації, порушення цілісності облікових даних, збоїв в роботі облікових програм. Підприємства змушені посилювати заходи з кібербезпеки, що також впливає на облікову політику

Джерело: сформовано автором на основі [5–9]

1) адаптація до специфічних викликів воєнного стану – облікова система повинна оперативно реагувати на зміни в економічному та правовому середовищі, враховуючи зміни в законодавстві, що регулюють діяльність підприємств під час воєнного стану, а також нові вимоги до обліку та звітності;

2) посилення контролю та звітності – в умовах воєнного стану важливо забезпечити посилений контроль за збереженням майна підприємства, а також проведення інвентаризації та відображення реальних показників у фінансовій звітності відповідно до вимог законодавства;

3) підвищення інформаційної безпеки – через зростання кіберзагроз облікова система повинна бути захищена від несанкціонованого доступу та атак, що вимагає впровадження сучасних методів кіберзахисту і шифрування даних для забезпечення цілісності облікової інформації;

4) оперативність обліку і контроль використання ресурсів – облікова система повинна забезпечувати своєчасний доступ до актуальної інформації про ресурси підприємства, зокрема щодо залишків, витрат і використання матеріальних ресурсів. Враховуючи обмеження, зумовлені війною, такі як дефіцит енергетичних ресурсів та перебої в постачанні сировини, контроль за раціональним використанням ресурсів є критично важливим для забезпечення безперебійного функціонування підприємства;

5) інтеграція з міжнародними стандартами фінансової звітності – в умовах воєнного стану адаптація облікових систем до міжнародних стандартів фінансової звітності набуває особливого значення. Впровадження МСФЗ дозволяє забезпечити достовірність і прозорість фінансових результатів, що є критично важливим для залучення інвестицій та співпраці з міжнародними партнерами;

6) підготовка до відновлення після війни – процес адаптації облікових систем потребує врахування перспектив відновлення економічної діяльності після завершення воєнних дій. Оцінка збитків від війни,

коригування фінансових планів та формування резервів для швидкого відновлення діяльності є основними напрямками, що забезпечують безперервність бізнесу після закінчення воєнних дій.

Висновки. Умови воєнного стану стали серйозним викликом для податкової системи України та функціонування облікових систем підприємств. Аналіз показав, що, попри суттєве зниження податкових надходжень у 2022–2023 роках, держава змогла забезпечити їх відносну стабілізацію у 2024 році, що свідчить про зростання адаптивності бізнесу та ефективність державної податкової політики. Запроваджені законодавчі зміни – податкові пільги, спрощені процедури звітності, релокація бізнесу – дозволили підприємствам частково компенсувати економічні втрати та зберегти платоспроможність.

Водночас дослідження підтвердило, що тимчасові податкові стимули виконують короткострокову функцію і не можуть бути основою стійкого розвитку. Сучасні реалії потребують відновлення повноцінного податкового контролю, водночас із впровадженням механізмів протидії ухиленню та тіньовим практикам.

Особливе значення в умовах війни набуває організація бухгалтерського обліку, який забезпечує прозорість, достовірність і контроль за ресурсами підприємств. Найбільші труднощі пов'язані з втратою активів і документації, релокацією виробництва, кадровими змінами та кіберзагрозами. Це вимагає посилення інформаційної безпеки, розвитку електронного документообігу, адаптації до міжнародних стандартів фінансової звітності та вироблення спеціальних облікових підходів для відображення воєнних операцій.

Таким чином, для забезпечення фінансової стійкості держави й конкурентоспроможності підприємств у воєнний час доцільно поєднувати гнучку податкову політику з розвитком надійних облікових систем. У перспективі важливими завданнями є цифровізація адміністрування податків, розробка чітких методичних рекомендацій для бухгалтерів та підготовка бізнесу до післявоєнного відновлення економіки.

Бібліографічний список

1. Галабурда А.С. Податкова політика в умовах воєнного стану. *Економічний вісник університету*. 2022. Вип. 54. С. 123–130.
2. Головай Н. Податкова політика та особливості її реалізації в умовах воєнного часу. *Економічні горизонти*. 2023. № 3(25). С. 16–22. URL: <http://eh.udpu.edu.ua/article/view/286572/280515> (дата звернення 11.06.2025).
3. Горин В.П., Була П.В., Чорноус В.С. Податкова політика України в умовах воєнного часу: реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 18. С. 23–31.
4. Дикань В.В., Фролова Н.Л. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1309> (дата звернення 21.06.2025).
5. Дутчак Р.Р., Дутчак В.Ф. Бухгалтерський облік та оподаткування підприємств в умовах воєнного стану: проблеми та перспективи. *Ефективна економіка*. 2025. № 3. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6005/6069> (дата звернення 21.06.2025).
6. Колісник О.П., Приходько К.К. Облік і контроль основних засобів в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. Вип. 7. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-09-03/2023-7-09-03> (дата звернення 25.05.2025).
7. Ловінська Л.Г., Озеран А.В., Коршикова Р.С. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану в Україні. *Фінанси України*. 2022. № 4. С. 92–106. URL: https://finukr.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=4889 (дата звернення 25.05.2025).
8. Матвійчук Л., Олійник Л. Податкове навантаження вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану: методичний аспект. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2022. № 306(3). С. 192–198.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2024/> (дата звернення 20.06.2025).
10. Патута М., Шматковська Т. Особливості бухгалтерського обліку в умовах воєнного стану в Україні. *Галицький економічний вісник*. 2022. Том 77. № 4. С. 53–63. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/index.php?art=1090> (дата звернення 15.05.2025).
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період воєнного стану: Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> (дата звернення 28.06.2025).

12. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення 15.05.2025).

13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20> (дата звернення 28.06.2025).

14. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни : Закон України від 03.03.2022 р. № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (дата звернення 21.06.2025).

References:

1. Halaburda A.S. (2022) Podatkova polityka v umovakh voyennoho stanu [Tax policy in wartime conditions]. *Ekonomichnyy visnyk universytetu*. vol. 54. pp. 123–130.

2. Holovay N. (2023) Podatkova polityka ta osoblyvosti yiyi realizatsiyi v umovakh voyennoho chasu [Tax policy and features of its implementation in wartime conditions]. *Ekonomichni horyzonty*. vol. 3(25). pp. 16–22. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3\(25\).2023.286572](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3(25).2023.286572)

3. Horyn V.P., Bula P.V., Chornous V.S. (2024) Podatkova polityka Ukrainy v umovakh voyennoho chasu: realiyi, bezpekovi vyklyky ta perspektyvy podolannya [Tax policy of Ukraine in wartime conditions: realities, security challenges and prospects for overcoming them]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. vol. 18. pp. 23–31.

4. Dykan' V.V., Frolova N.L. (2022) Napryamy ta instrumenty derzhavnoyi pidtrymky rozvytku maloho ta seredn'oho biznesu v Ukraini u voyennyi chas [Directions and instruments of state support for the development of small and medium-sized businesses in Ukraine during wartime]. *Ekonomika ta suspil'stvo*. vol. 38. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1309>

5. Dutchak R.R., Dutchak V.F. (2025) Bukhholders'kyi oblik ta opodatkuvannya pidpryyemstv v umovakh voyennoho stanu: problemy ta perspektyvy [Accounting and taxation of enterprises under martial law: problems and prospects]. *Efektivna ekonomika*. vol. 3. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6005/6069>

6. Kolisnyk O.P., Prykhod'ko K.K. (2023) Oblik i kontrol' osnovnykh zasobiv v umovakh voyennoho stanu [Accounting and control of fixed assets under martial law]. *Problemy suchasnykh transformatsiy*. vol. 7. Available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-09-03/2023-7-09-03>

7. Lovins'ka L.H., Ozeran A.V., Korshykova R.S. (2022) Bukhholders'kyi oblik ta finansova zvitnist' v umovakh voyennoho stanu v Ukraini [Accounting and financial reporting under martial law in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*. vol. 4. pp. 92–106. Available at: https://finukr.org.ua/?page_id=774&lang=en&aid=4889

8. Matviychuk L., Oliynyk L. (2022) Podatkove navantazhennya vitchyznyanykh pidpryyemstv v umovakh voyennoho stanu: metodychnyy aspekt [Tax burden of domestic enterprises under martial law: methodological aspect]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. vol. 306(3). pp. 192–198.

9. Ofitsiyny veb-sayt Ministerstva finansiv Ukrainy [Official website of the Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2024/> (accessed June 20, 2025).

10. Patuta M., Shmatkovs'ka T. (2022) Osoblyvosti bukhholders'koho obliku v umovakh voyennoho stanu v Ukraini [Peculiarities of accounting under martial law in Ukraine]. *Halyts'kyi ekonomichnyy visnyk*. vol. 4. pp. 53–63. Available at: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/index.php?art=1090>

11. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvostey opodatkuvannya u period voyennoho stanu [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding the features of taxation during martial law]: Zakon Ukrainy vid 30.06.2023 r. № 3219-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-20#Text> (accessed June 28, 2025).

12. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo diyi norm na period diyi voyennoho stanu [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Application of Norms for the Period of Martial Law]: Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 r. № 2120-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (accessed May 15, 2025).

13. Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvostey opodatkuvannya ta podannya zvitnosti u period diyi voyennoho stanu [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding the Features of Taxation and Reporting during the Period of Martial Law]: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 r. № 2118-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20> (accessed June 28, 2025).

14. Pro zakhyst interesiv sub'yektiv podannya zvitnosti ta inshykh dokumentiv u period diyi voyennoho stanu abo stanu viyny [On the protection of the interests of subjects of reporting and other documents during the period of martial law or state of war]: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 r. № 2115-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (accessed June 21, 2025).

Стаття надійшла: 21.07.2025

Стаття прийнята: 01.09.2025

Стаття опублікована: 26.09.2025